

Begrijpen met je handen

Annet Weterings en Sabine Plamper, *Begrijpen met je handen, een andere kijk op kinden creativiteit*, Reed Business Education Amsterdam, 2012.

Ellen Versteeg

Dit boek nodigt uit, inspireert, zet aan tot denken, en biedt een andere kijk op creativiteit. Annet Weterings en Sabine Plamper, kunstenaar, cultuurpedagoge, fotografe en beiden met een onderwijsachtergrond, houden een pleidooi om met plezier de vindingrijkheid van kinderen bij het ontdekken en experimenteren alle ruimte te geven. Ze hechten veel belang aan letterlijk en figuurlijk kinderen de ruimte geven, ruimte om zelf aan de slag te gaan met een ruime keuze aan materialen die kinderen fascineren: elementen uit de natuur, als bessen, takken, mos, herfstvruchten, schelpen, houtsnippers, maar ook regenwater, sneeuw, ijs, hagel. Ook het gewone 'huis-, tuin- en keukenmateriaal' als bonen, erwten, potjes, bakjes, lappen, draadjes, oude fietsbanden, pallets, enz., kan kinderen aanzetten hun verbeelding de ruimte te geven.

Oordeelloos kijken

In de wereld van nu is er veel aandacht voor het product, het resultaat. Veel begeleiders, leerkrachten en ouders zijn geneigd te zeggen dat het mooi is als kinderen iets hebben gemaakt. Daarbij wordt onbewust meegegeven dat ook 'niet mooi' bestaat, het principe van goed en fout. Opvoeders vragen geregeld: "Wat maak je?" of: "Wat wordt het?" terwijl jonge kinderen daar vaak helemaal niet mee bezig zijn. Zij doen, ontdekken, ervaren, maar kunnen door deze vragen geremd worden omdat er een product verwacht wordt.

In dit boek wordt op inspirerende manier in beeld gebracht hoe waardevol het vrije werken is, waarbij oordeelloze begeleiding en de begrippen goed of fout helemaal niet meedoen. Wel van belang zijn de echte interesse voor en begeleiding van de keuzes van het kind. Er is waardering voor de manier waarop een kind aan het werk is: met plezier en met aandacht en vaak een enorme concentratie. Voorwaarde is dat kinderen ruimte moeten krijgen om 'vies' te mogen worden, te klieren, te slopen, te smeren, hun gedachten te laten gaan, hun interesses te ontdekken, om zich te uiten. Door het werken met programma's en methoden in het onderwijs, wordt veel naar resultaat gewerkt als het gaat om creatieve ontwikkeling. Leerkrachten, leidsters en pedagogisch medewerkers bedenken een 'werkje' waarbij een technische vaardigheid geoefend wordt. Gelegenheid om vrij en ontdekkend met creatief materiaal te oefenen en te manipuleren staat onder druk. Jonge kinderen krijgen

weinig gelegenheid om vanuit eigen initiatief iets te maken, of alleen maar te 'doen', iets te maken op eigen initiatief omdat zij het nodig hebben in hun spel waarbij beroep gedaan wordt op eigen verbeelding, fantasie, intelligentie en creativiteit.

Visies

De auteurs beschrijven verschillende visies bij het begeleiden van creatieve processen bij jonge kinderen, zoals die van de Deense gezinstherapeut Jesper Juul, de Duitse kunstenaar Arno Stern, en die van de Italiaanse pedagoog Loris Malaguzzi, (Reggio Emilia).

In dit boek wordt op een zeer praktische en aantrekkelijke manier door middel van vele prachtige foto's getoond hoe je jonge kinderen vanuit deze benaderingen kan begeleiden bij creatieve processen. De basishouding die de volwassene nodig heeft bestaat uit: vertrouwen hebben, gelegenheid geven en een inspirerende, uitnodigende sfeer creëren. Maar ook: goed voorbereid zijn, ruimtes en materiaal presenteren op een uitdagende manier zodat de spontane nieuwsgierigheid van kinderen geprikkeld wordt.

De kracht hierbij schuilt in eenvoud, in basisvormen, in kosteloos materiaal, in natuurlijk materiaal, in veiligheid en structuur, in het werken in kleine groepen, in oog hebben voor concentratie en eigen tempo van kinderen. Een waardevol boek waarbij iedere leerkracht, leidster of ouder denkt: 'Yes: zo ga ik het doen!'

Ellen Versteeg is werkzaam als onderwijsadviseur Het Jonge Kind en ontwikkelaar-docent opleiding Specialist Het Jonge Kind bij St. Onderwijsadvies in Hoofddorp.